

The poster features a close-up of a bald man with a serious expression in the foreground, and a younger man with dark hair looking over his shoulder from behind. The background shows a red wooden house with a corrugated metal roof, surrounded by greenery and trees under a blue sky. The title 'PELTIKATTOMURHA' is written in large white letters across the middle, with red splatters on the letter 'M'.

PELTIKATTOMURHA

 SAGA
EGMONT

PEKKA LEMPIÄINEN

Pekka Lempiäinen

Peltikattomurha

SAGA Egmont

Peltikattomurha

Cover image: Shutterstock

Copyright © 2002, 2021 Pekka Lempiäinen and SAGA Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788726870459

1st ebook edition

Format: EPUB 2.0

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor, be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

www.sagaegmont.com

Saga Egmont - a part of Egmont, www.egmont.com

1.

Ovikello soi. Astelen ulko-ovelle, avaan lukon ja tönäisen uksen raolleen. Se riuhtaistaan selälleen.

- Murha! murha! huutaa Höynänen suu ammollaan, ryntää sisälle lähes sekopäisenä, tönäisee minut tuulikaapissa kumoon, harppoo kirouksia mutisten ylitseni, tallaa käteni päälle, askeltaa olohuoneeseen.

Kuulen tuulikaappiin asti miten sohva huokaa ja valittaa, jupisee kirouksia.

Kompuroin jaloilleni, hieron kipeitä jäseniäni. Käsi on kipeä. Myös polven olen loukannut kaatuessani. Takaraivoon kasvaisi kai suurehko kuhmu. Häntäluu on hieman hellänä. Edellisenä päivänä karpaloita poimiessa kankeaksi käynyt selkäni suoristuu vain vaivoin, narisee.

Suljen uksen, vannon mielessäni hankkivani siihen piankin varmuusketjun Höynäsen varalta. Noudan sitten keittiöstä piipun, tupakkaa ja tulitikut. Hermosavut ovat aina paikallaan milloin Höynänen tunkee kylään. Seuraan häntä olohuoneeseen, istun nojatuoliin.

- Kyllä se nyt niin on sittenkin tapahtunut, voihkii Höynänen sohvalta, toljottaa kattoa. - Niin se on käynyt, ihan niin ku minä vähän ounastelinkin. Minun olisi pitänyt se jotenkin estää. Mutta mitä minä olisin voinut tehdä, ventovieras mies. Enhän minä mikään selvännäkijä sentään ole. Vaikka kyllä minä aavistin, että jotakin siinä on takana. Mutta että murha.

Hän toljottaa minua viattomana, silmät aivan ympyräisinä, vakavina. Selässäni karvat nousevat pystyyn.

Sytytän piipun, levittelen savupilven suojassa käsiäni, kohautan harteita, en keksi heti mitään sanottavaa. Muistan lopulta isännän velvollisuuteni ja sanon:

- No istuhan nyt kiireemmäksi aikaa.

Höynänen nouseekin tottelevaisena makuuasennosta istumaan, ponkaisee sitten samassa seisomaan, killittää kaikkiin suuntiin, askeltaa huoneessa edestakaisin, mutisee käsittämättömiä sanoja, kiroaa.

Kiirehdin itse sohvalle istumaan. Siinä olen parhaiten poissa Höynäsen tieltä, ettei hän tohkeissaan kävellessään törmäisi minuun, kaataisi minua taas lattialle. Näin myös estän häntä käymästä nukkumaan sohvalleni. Ei hän tosin aivan sammumiskunnossa näyttäisi olevan, mutta ei noin kokeneesta juomarista promillemäärä loista selkeänä kasvoilta, ei paljastu käytöksestä, kuten lie nuorien ja kokemattomien juomarien laita. Höynäsen todellisen humalatilan voi vain aavistaa.

- Se kävi sittenkin niin ku kävi, höpisee Höynänen noita omiaan, seisahtuu nojatuolin taakse. - Minä sitä alun alkaenkin jotenkin ounastelin. Jotenkin alitajunnassa minä sen asian aavistin. Mutta mitä pirua minä olisin voinut tehdä. Miten kummassa minä olisin osannut siihen asiaan puuttua. Jotenkin varottaa vai?

Hän tuijottaa taas minua kysyvänä otsa syvissä rypyissä. En vastaa mitään. En ole Höynäsen selityksistä saanut mitään tolkkua, en tajua mistä lie kyse. Jätän piipun tuhkakuppiin, noudan jääkaapista kannullisen kotiviiniä. Höynänen on tällä välin astellut ikkunan luo, tiiraa maisemaa pää kallellaan, vilkaisee minua, ilostuu kun näkee viinikannun kädessäni, mutta salaa oitis hymynsä. Noudan vielä kaksi lasia, mutta täytän niistä vain toisen, nostan sen eteeni sohvapöydälle. Höynänen istuu nojatuoliin, täyttää lupaa kysymättä toisen lasin

piripintaan, hörppää sen parilla kulauksella tyhjäksi, irvistää ensin, maiskuttaa sitten ja sanoo:

- Aika pikkuisia laseja sulla on.

Hän täyttää lasin heti uudelleen, juo siitä aivan pieniä kulauksia, nautiskelee juomasta silmät viiruina, lotraa viiniä poskesta toiseen, muikistaa suuta, rypistää sitten otsaa, sanoo:

- Aika laihaa tää sun kiljusi taitaa olla. Ei tässä paljoa taida olla ytyä. Liekö vähän keskenkäynyttä vai. Antaisit sen käydä rauhassa kypsäksi. Ja laittaisit vähän rutkemmin sokeria. Ei siitä muutoin kunnollista kamaa tule. Litkuksi se muuten jää, se on varmaa se. Kyllä tämmöisestä kiljustakin saa melkein parikymmentä prosentista, kun sen vaan malttaa kunnolla tehdä. Ronttaa vaan sokeria ja hiivaa rutkasti.

En ole kuulevinani Höynäsen moitteita, vihellän äänettömästi pihisten. Sytytän sammuneen piipun, hönkäilen savupilviä Höynäsen silmille. Hän ei tuosta piittaa, täyttää viinilasin pian uudelleen, juo siitä puolet, asettaa lasin huolellisesti pöydälle, nousee kävelemään. Jokin häntä suuresti huolestuttaa, sen havaitsee kaikesta. Yhtenäen hän hieroo käsillä kasvojaan, kuivaa sitten kämmenet housunlahkeisiin. Otsa pysyy tuimissa rypyissä viinistä huolimatta, silmissä on kuumeinen kiilto, ryhti kumarainen, kuin lyödyn miehen ryhti.

- Peltikatto perkele sen ukon tappoi, hän innostuu ykskaks meuhkaamaan. - Juuri niin, juuri niin. Ihan niin, peltikatto. Ihan juuri aivan niin ku minä pelkäsin. Miten kummassa minä sen aavistin. Mutta miten kummassa minä sen olisin voinut estää?

Taas hän toljottaa minua suoraan silmiin. Hämmennyn tuosta hieman, hermostun. Hän kuin syyttäisi minua jostain. Tartun kiinni viinilasiin. Käsi vapisee hieman. Juon muutaman pienen kulauksen kotiviiniä. Rauhoittaa

se tuokin neste. Lasken lasin takaisin pöydälle. Käsi ei enää vapise. Uskallan vastata Höynäsen katseeseen.

Höynänen tuhahtaa, kippaa oman lasin tyhjäksi kerralla, nieleksii äänekkäästi, täyttää lasin heti uudelleen. Hän rojahtaa nojatuoliin. Oikea käsi pysyy silti likellä viinilasia, on ikään kuin valmiina kumoamaan nesteen suuhun hetkenä minä hyvänsä. Nyt hän toljottaa hetken totisena kenkiään, muistaa kai että nuo olisi pitänyt riisua jaloista jo tuulikaapissa. Hiekkaa on varissut lattialle, sekä hieman savea. Hän vilkaisee minua syrjäkarein syyllisen oloisena, painaa päänsä kumaraan, kaivaa taskuja, löytää lopulta rutistuneen, käppyräisen sätkän, sytyttää sen. Sätkä palaa hetkessä filteriin asti.

Oudon väriset ovat Höynäsen kengät, jään niitä tuijottamaan. Kärjistä ja kantapäistä kengät ovat pikimustat ja hyvin kiiltävät, mutta muilta osin harmaankirjavat, hilseilevät.

Höynänen suoristaa selkänsä, töllöttää tyhjää valkoista seinää, sanoo sille:

- Miten ihmeessä ne älysiikin niin ovelaan hommaan ryhtyä. Että menevät ja tappavat peltikatolla toisen. Eikö ookin kummaa. On outoa peliä tämä, niin kieroä niin kieroä. Ei sitä kyllä kukaan muu olisi osannut edes aavistaa, paitsi minä. Enkä minäkään sitä sillai tiennyt. Se oli vaan sellainen vaisto mikä mua varoitti. En olisi todeksi uskonut, jos joku toinen olisi mulle moista tullut kertomaan. Oli se niin kieroä peliä, niin kieroä. Ei sitä voi käsittää.

Minä en lainkaan pääse vihille Höynäsen huolista, enkä jaksa kiinnostua. Alkaa jo vähän vituttaakin. Ei Höynäsen puheissa tunnu olevan nyt sitä vähääkään järkeä, mitä niissä toisinaan toki on. Ja minua kun oli monen päivän ajan vaivannut depressio, pahanlaatuinen sellainen. Mutta aamulla olo oli tuntunut hyvältä, juttua irtosi

päästä paperille. Juuri hieman ennen kuin ovikello soi, uskoin jo hetken pääseväni jokinlaisen tarinan juurille.

Höynäsen näkeminen karkotti päästäni kaikki ajatukset. Tuntuu taas täysin toivottomalta päästä minkäänlaisen työn alkuun.

Eikä viinikään tunnu maistuvan, ei piristä oloa. Olisi ehkä pitänyt viinin sijaan panna olutta käymään. Mallasjuomiin tottuneena en ole kuunaan päässyt sinuiksi minkään sorttisten viinilaatujen kanssa, en väkevien enkä mietojen. Mallasjuomia sen sijaan tulee kipattua jo maunkin takia.

Höynäselle kotiviinini maistuu. Hän kippaa taas lasin tyhjäksi, täyttää sen yksintein. Tuossa kahden litran kannussa on nesteen pinta vajennut jo alle puolivälin.

- Voisit sä kyllä vähän tarkemmin selittää, ehdotan. - Ei tuossa sinun höpinässä ole nyt kyllä järjenhiventäkään. Ei niin mitään tolkkua. Että kuka nyt ylimalkaan on tapettu jossain peltikatolla ja minkä hemmetin takia?

Höynänen tuijottaa minua kuin tolvanaa, aivan kuin miten pubin edustalle kytketty koira katsoo juopunutta isäntäänsä. Hän hakee katseella apua ympäriltään, seinistä, kirjahyllystä, ikkunasta, nojatuolista. Katse löytää viinilasin, käsi tarttuu nopsasti lasiin, vie lasin huulille, tyhjentää siitä puolet ammottavaan kitaan.

Lopulta hän ryhtyy muka väsyneenä ja kärsivällisenä selittämään. Etusormi sojottaa pystyssä nenän alla, heiluu puheen tahdissa. Ääni on vanhan miehen ääni, nariseva ja mäkättävä, kuin nuhaisella lampaalla.

- Noo, eihän ei. Ehei. Ei sitä katos missään katolla tapettukaan. Vaan se peltikatto kato tappoi sen. Ymmärrä nyt hyvä mies jotakin itsekin. Se peltikatto sen tappo. Tajua nyt. Se oli murha.

Tuon viimeisen lauseen Höynänen sanoo hyvin vakavana jokaista sanaa ja varsinkin kahta viimeistä

tavua voimakkaasti painottaen. Sitten hän jää kiinnostuneena odottamaan sanojensa vaikutusta, toljottaa minua herkeämättä aivan kuin odottaisi jonkin lampun syttyvät pääni yllä.

Minä en kuitenkaan tule noista tiedoista lainkaan entistä viisaammaksi, pikemminkin päinvastoin. Katson häntä silmiin hetken aikaa täysin ilmeettömänä, käännän sitten katseeni syrjään. Älyn tuiketta en Häynäsen silmistä löydä. Sanon ääneen:

- Ai että peltikatto tappoi jonkun. Aina sitä sattuu ja tapahtuu. En ole moista ennen kuullutkaan. Taisi olla melko äkäinen peltikatto vai. Tekisi sinulle Höynänen raitis ilma varmaan hyvää. Jokohan minä veisin tuon viinikannun takaisin jääkaappiin.

Höynänen kai jotenkin aavistaa, että mielenkiintoni hänen tarinaansa kohtaan on nopeasti hiipumassa, jos se lie koskaan syttynytään. Hän kiirehtii innokkaana jatkamaan selontekoa, juo toki ensin lasin tyhjäksi ja täyttää sen, siirtää kannun pöydälle niin etten siihen helposti ulottuisi, sanoo:

- Annahan nyt kun minä kerron tän loppuun. Älä hätäile hyvä mies, älä hoppuile. Kiirekös meillä tässä. Istutaan ja rupertellaan. Ollaan kuin ei oltaisikaan. Mä kerron sinulle kyllä koko jutun alusta loppuun, kun vaan maltat mielesi. Olin juuri muuttanut mökille, sinne Näppilän sillan kupeeseen, niin kuin kai tiedätkin. Siinä puolen kilsan päässä, siellä tien toisella puolella asusti yks ukko ja yks akka. Ne kyläläiset väitti niitä jotenkin omituisiksi. Tiedä sitten. Kuka on omituinen kuka ei. Jotain juoruja aina kuulee, mutta minähän en juoruista piittaa, niin kuin kai tiedätkin. Juorutkoot muut. Minä en juorua, enkä juoruja kuuntele. Jaa, taisikin jäädä tupakit kotiin. Ei sulla sattuisi savukkeita oleen, vaikka vaan sätkiä.

Nousen sohvalta, noudan keittiön kaapista savukeaskin. On jotain outoa merkkiä, Virosta tai Venäjältä luokseni ajautunutta, mahorkkaa. Haisee kilometrin päähän. Olen askista vain yhden savukkeen polttanut ja heitän askin Höynäsen eteen pöydälle. Hän ottaa askista yhden, sytyttää, imee posket lommolla nautinnollinen ilme kasvoilla, työntää askin housuntaskuun.

Käyn avaamassa takaoven raolleen, lataan sitten piipun. Höynänen juo aivan pienen ryypyn viiniä, rypistää tuimana otsaa, käy kai ankaraa kamppailua saadakseen alkoholin turruttamat aivosolunsa hereille. Pienen taistelun jälkeen muuan yksi noista aivosoluista viimein herääkin ja Höynänen jatkaa selostusta haisevan savupilven keskeltä:

2.

- Se oli silloin semmoinen leuto ja aurinkoinen lauantapäivä. Menin sinä aamuna mato-ongelle siihen lahdelmaan, aika lähelle Näppilän siltaa. Pikkupuro lorotteli vettä silloin aika vuolaasti. Myöhemmin kesällä se aina tahtoi kuivua. Jotain pikkulintuja liverteli pusikoissa, pysyivät piilossa. Pääskysiä lenteli jo järven yllä. Vähän kauempana lokkeja.

Kala ei sinä päivänä syönyt kovin hyvin. Ei mulla kyllä ollut matoakaan koukussa. En viitsinyt kaivaa. Kaljaa oli jokunen potti mukana, kymmenkunta. Janotti, kovasti janotti. Olin edellisenä iltana muutaman ryypyn naukannut. No kun kala ei kerta syönyt hyvin, niin minä rupesin siinä kalliolla makoilemaan. Siihen kalliolle aurinko osasi aika mukavasti. Rupesi oikein ramaseen. Nukahdinkin välillä ihan pieneksi toviksi ja kun heräsin, tissuttelin kaljaa, tiirasin poutapilviä. Hyvä siinä oli maata. Siellä vastarannalla nökötti semmoinen pikkunen mökki. Se oli joskus ollut punainen ja oli oven- ja ikkunanpuitteissa vähän valkoistakin. Nyt se oli jo tasasen harmaa ja alakuloinen. Lehtipuut peittivät mökin osin näkyvistä. Rannassa mökin alapuolella sijaitsi rantasauna.

Joku ukko kiipesi mökin katolle, konttasi harjaa pitkin. Minä innostuin sitä tiiraamaan. Luulin nuohoojaksi, mutta se ukko konttasikin savupiipun ohi, meni ihan mökin pätyyn, jäi harjalle kahareisin istumaan. Minä odottelin että se rupeaisi johonkin työhön. Repisi vaikka päreitä irti, tai mittaisi tuuliviirille paikkaa. Tai tekeekö linnuille

pesää, vaikka kottaraiselle pönttöä, minä mietin. Mutta se ukko istui siellä ihan hievahtamatta, pää vähän takakenossa niin kuin tähystäisi jotakin.

Sekunnit kuluivat, kului siinä jo minuuttejakin. Minä tiirasin ukkoa, ukko toljotti jonnekin kaukaisuuteen, ei liikahtanut sijaltaan. Teki mieli huutaa sille jotain, hoputtaa se työhön.

Minuutit kuluivat, venyivät. Aallot liplattivat rantaan. Sorsapari läpytti järveltä lentoon. Siltaa pitkin joku nuori pärisi ja paukkui mopolla yli.

Ukko yhä sijallaan. Huolestuin jo. Tuli mieleen, että ukon oli yllättänyt jokin tautikohtaus, halvaus vaikka. Tai että korkeanpaikankammo olisi ihan ykskaks iskenyt kimppuun, jähmettänyt ukon suolapatsaaksi.

Join vielä yhden kaljan, kiersin sätkän ja sytytin sen, nousin sitten seisomaan. Ajattelin, että apuni voisi olla tarpeen. En vaan oikein tiennyt mitä pitäisi tehdä. Astelin vähän matkaa rantaviivaa pitkin mökkiä kohti, mutta se matka loppui lyhyeen. Vastassa vuolas puro. Alempana maa näytti jääneen kokonaan veden alle. Koetin puron yli, mutta jo ensiaskeleella olin vähällä liukastua.

Hetken mietittyäni palasin järvenrannalle.

Sieltä taas näin mökin. Yhä vaan ukko istui katolla, ei ollut edes asentoaan muuttanut. Se piti molemmilla käsillä katonharjasta kiinni, kuin olisi pelännyt tippuvansa.

Silloin olin jo ihan varma siitä, että jokin kohtaaminen ukon oli yllättänyt, että tämä istui katolla pelosta jäykkänä, ei uskaltanut alas kavuta. Huusin sille minkä jaksoin:

- Koeta kestää! Apua on tulossa!

Ei tainnut ukko kuulla, huomasiin samassa, ei edes päätään kääntänyt suuntaani.

Järvellä ei näkynyt veneitä, ei uimareita, eikä rannoilla onkimiehiä. Sillalla ei yhtäkään kulkijaa, ei edes autoja

liikkeellä.

Piilotin loput oluet järveen, tungin sätkävehkeet taskuihin, juoksin puroille ja yritin siitä uudelleen yli. Virta veti väkevästi, vaikka vettä ei ollut kuin polviin asti. Puronpohjalla kivet olivat liukkaista ja tuiskahdin nurin, mutta kaaduinkin vastarannalle. Ranta kasvoi tiheästi lehtipuita, oli kuin viidakkoa tienoo. Kuljin pienen matkaa kontaten. Itikoita pörräsi ympärillä. Löysin polulle joka näytti johtavan mökille, mutta joka laskeutui siksi lähelle lahtea, että jäi vallan veden alle. Kiirehdin vastakkaiseen suuntaan. Polku oli mutainen ja liukas. Koetin oikaista viidakon läpi, mutta siellä liejuista, vajosin polvia myöten johonkin kuoppaan ensiaskeleella. Hyttysiä ympärillä sakea parvi. Palasin takaisin polulle. Se johti saviselle pellolle. Otin suunnaksi peltoa halkovan pikkutien, pinkaisin juoksemaan. Sain pian mökin näkyviin, mutta en seisahtanut katsomaan vieläkö ukko katolla nökötti. Saappaat litisivät jaloissa, keuhkoista kuului rahinaa ja korinaa, happi tuntui loppuvan. Olut hölskyi mahassa. Hiki valui solkenaan. Tuiskahdin pariinkin kertaan nurin saviliejuun, mutta nousin aina saman tien ylös ja jatkoin matkaa.

Loikkasin ojan yli pikkutielle. Mökille matkaa enää satakunta metriä. Purin hammasta, kiihdytin loppukiriin. En jaksanut päätäni kohottaa niin että olisin nähnyt mökinkaton ja ukon. Puuskutin portista pihalle, seisahtuin haukkomaan henkeä. Polvet oli kuin hyytelöä, rintaan pisti. Tuuperruin maahan. Vasta tovenen päästä jaksoin kohottaa päätä sen verran, että näin mökin. Ukko laskeutui juuri katolta alas tikapuita pitkin ja kapusikin harmittavan ketterästi. En itse olisi kyennyt joutuisemmin katolta laskeutumaan. Muutoinkin vaikutti ukko hyvin pirteältä ja iloiselta. Ei hän ainakaan sairas ollut, saatikka halvaantunut, sen erotti selvästi pienen matkan päästä.

Kuulin sen nauravan ja selittävän jollekulle jotain hullusta, suunnastaan eksyneestä suunnistajasta.

Huilasin useita minuutteja. Vasta kun hengitys tasaantui, sydän lakkasi takomasta, konttasin portinpieleen, nojasin selkäni tolppaan niin päin ettei minusta pihalta voinut nähdä kuin olkapäät. Kaivoin sätkätarpeet taskusta. Kädet hieman vapisivat, mutta onnistuin jonkinmoisen tötterön käärimään. Ei tehnyt tupakkaa mieli, mutta arvelin savujen rauhoittavan. Sytytin oli kastunut, ei syttynyt.

Vieläkin jalat notkuivat, vapisivat milloin ruumiinpaino jäi yhden kintun varaan. Astelin likemmäksi mökkiä. Eri-ikäisiä lapsia oli useitakin pihalla aitan edustalla. Muutama pienempi tenava keinussa. Liiteri pihan toisella puolella, sen vieressä aitta. Portin toisella puolella pihalla maa, oli myllätty, osa oli pottumaaksi vaottu, osa muovailtu juurespenkeiksi. Pihan toisella puoliskolla vain muutama marjapensas nurmikolla.

Vanha nainen kaatoi juuri penskoille mehua, kiersi tenavan luota toiselle. Kakarat ojensivat mukeja. Yhdessä mukissa oli Aku Ankan kuva, toisessa Mikki Hiiri.

Mökin portaiden edustalla seisoskeli muutamia aikuisia rypäleenä rupattelemassa. Katolla istunut ukko oli joukossa mukana, toljotti minua pitkän tovenen, käänsi lopulta selkensä aikuisille, asteli lapsilauman luo, kulki aivan sivuitseni minua vilkaisematta. Jotain se höperteli penskoille ja penskat nauroivat, taputtivat käsiään yhteen.

Minä astelin aikuisten rypälettä kohti. He toljottivat silmät ammollaan, lakkasivat rupattelemaasta kun pääsin luo. Yksi heistä poltti piippua. Käännyin hänen puoleen, kysyin:

- Olisiko tulta tarjota.

Mies kaivoi tulitikut taskustaan, lykkäsi askin kouraan, asteli sitten kiireesti loitommalle.

Tajusin jo sitten itsekin, että olin yltä päältä savessa ja mudassa, että sen takia välttelivät minua, pitivät ehkä juoppona tai muuten omituisena. Astelin siksi syrjemmälle sireenipensaan taakse siistimään ulkoasuani. Riisuin saappaat, lorottelin vedet pois, kiersin sukat kuiviksi. Seurasin sivusilmällä ukon touhuja, mutta en hänessä minkään sairauden merkkejä havainnut. Tuo ukko oli melko pikkuinen ukko, kuivansitkeä ja kasvoilta ahvoittunut. Ikää hänestä oli mahdotonta arvioida, lie ollut jossain viidenkymmenen ja kahdeksankymmenen välillä, ehkä enemmän ehkä vähemmän. Samanmoisia ukkoja näkee maaseudulla tämän tästä, sekä myös kaupungilla kävellessä.

Mutta yhdessä seikassa tuo ukko ulkonäkönsä puolesta erosi tuhansista kaltaisistaan. Sillä ukolla oli helvetin suuri nenä. Eikä pelkästään suuri, vaan nenä oli myös oudoksi muotoutunut. Se oli levinnyt poskille niin kuin lehmänpaska leviää betonilattialle. Se oli noussut pystyyn niin että sierainaukot sojottivat kohtisuoraan eteen ja rei'istä tunki esille tupsuina karvoja. Kai ukon viiksetkin oli nenärei'istä peräisin. Ukon nenäreikään olisi hiiripesue mahtunut hyvin asumaan.

Vastasivat kyläläiset myöhemmin uteluihini, että ukko olisi sodassa saanut kranaatinsirpaleen päin naama ja sirpale veistellyt ukon nenän outoon muotoon, silponut vain aivan varovasti muita jäseniä.

Ukon vaimo oli miltei samaan muottiin valettu kuin ukkokin, ei tosin läheskään yhtä karvainen, eikä hänen nenässä mitään kerrottavaa.

Lapset tuntuivat pitävän ukosta ja kai akastakin. Yksi penskoista kiskoi juuri ukkoa korvasta, toinen roikkui nenäkarvoissa kiinni kaksinkäsin. Änkesivät joukolla ukon

syliin, kirkuivat toisinaan, mutta hiljentyivät kuuntelemaan milloin ukko heille jotain sanoi.

Lopulta ukko hätisti nuo pienimmät tenavat kimpustaan. Nöyrinä ja totisina nämä siirtyivät aikuisten taakse parveksi. Katseet yhä silti seurasivat ukkoa. Tämä asteli kellarikummun luo vanhempien penskojen luo, sanoi siksi kovalla äänellä, että minäkin sanat kuulin:

- Se on kuulkaas lapset niin, että kanahaukalla on pesä tuolla noin neljän kilometrin päässä, tai ehkäpä matkaa on viisikin virstaa. On sinne aamusella jäniksenraadon kantanut. On voinut jo syödäkin sen. Siellä naaras hautoo vielä. Ihan pian sillä poikaset kuoriutuu. Koiras siellä yksin metästää. Pärjäävät nyt jonkin aikaa. Sitten sille koiraalle kiiru tulee, kun on poikaset pesässä. Se koiras ne miltei yksin ruokkii. Neljä munaa niillä taitaa siellä olla. Sen pesän voisi melkein tuolta katolta kiikarilla nähdä, ellei puita sattuisi tielle. Minä en kyllä näe enää niin hyvin ja kauas. Mutta lentää se koiras tästä yhtenäen ohitte. Kai se tuon Kenosen kanalaa käy vahtaamassa. Unohtaa se ukko yhtenäen kanakoppien ovet ja luukut selälleen. Se juopottelee rankasti, se Kenonen. Juoksentelevat kanat pitkin peltoja. Eivät kovin pitkälle kerkiä, milloin se kanahaukka vahtaa taivaalla. Kyllä se nopsasti tuijaa kanan niskaan. Olen minä monasti nähnytkin. Se on suhaus vaan. Ei kanapololla ole mitään mahdollisuuksia. On se haukka siksi vahvakin. -- Ette sitten saa pelotella sitä, ettekä tappaa sitä, niin sitä kanahaukkaa. Ne on rauhoitettuja lintuja nykyään.

Penskat pudistivat kilvan päitään. Ukko asteli jo kohti aikuisten rypälettä, silmäili heitä hetken ääneti päälle ja sanoi:

- Teidäthän minä taidan jo kaikki tunteakin. Mitäs te näin aikaisin kesällä tänne eksyitte. Yleensähan te vasta

syksymmällä tuutte. Ei nyt kuitenkaan muutamaan päivään sateleen rupea.

- Tultiin ihan vaan varmuuden vuoksi näin varhain, sanoi muuan aikuisista, katseli vuoroin kenkiään, vuoroin taivaan poutapilviä. - Tultiin vähän niin kuin lahjusta tuomaan. Heh heh. Muistat meitä sitten varottaa, jahka ilmat muuttuvat pahoiksi. Onhan tässä jo monta vuotta oikein mukavasti yhteistyöllä pärjättykin. Ollaan päästy korjaamaan heinät poutakeleillä. Ei ole sateet yllättäneet. Eikä ukonilma päässyt säikäyttämään laiduntavia elikoita. Ei ole edes narulle ripustettu pyykki kastunut sateilla. On emännätkin niin mielissään. Tiedä vaikka tässä vielä pannaan heteka narisemaan. On niin pitävät sääennusteet olleet, että jotain pientä korvausta ajateltiin tuoda. Ettet meitä unohda sitten kun aika on muistaa.

- Kyllä minä sitten kerron milloin sateita tulee, rauhoitteli ukko aikuisia. - Pankaa te vaan heteka narisemaan.

Aikuisilla oli kaikilla jotain tuomisia ukolle. Yhdellä oli säkissä kaaleja, toisella siankinkku, kolmannella kananmunia, ynnä muuta. Osa heistä vei kantamuksensa kellarin edustalle, osa aitan eteen. Muutama aikuisista kävi kättelemässä ukkoa, poistuivat sitten portista tielle. Jotkut heistä vilkuilivat minua uteliaina, supattivat jotain vierustoverille, naureskelivat. Lapset kirmaisivat aikuisten perään, viimeisinä aivan pienimmät, jotka portilla vielä kääntyivät vilkuttamaan ukolle ja akalle.

Astuin kokonaan esille sireenipusikon takaa, imin kosteaa sätkää, tiirasin kummissani poistuvia selkiä. En tajunnut lainkaan mistä oli kyse.

Ukko asteli minua kohti, seisahtui parin metrin päähän, mittasi minua katseella päästä jalkoihin, sanoi kiukkuisena: